

ITALIAANSE MEREN
COMO - GARDA - ISEO - LUGANO -
MAGGIORE - ORTA - MILAAN

van reizigers voor reizigers

ITALIAANSE MEREN
COMO - GARDA - ISEO - LUGANO -
MAGGIORE - ORTA - MILAAN

De wereld houdt niet op met draaien. Een wereldreiziger is de eerste om dat te beamen. Hoewel men geen inspanningen gespaard heeft om al de gegevens in deze gids uitgebreid te testen en te actualiseren, is het niet uitgesloten dat je ter plaatse vaststelt dat bepaalde gegevens in deze gids toch al opnieuw gewijzigd zijn. Veel adressen en suggesties in de Trotters zijn bovendien wat 'fragiel', juist omdat ze zo sympathiek en verrassend zijn. We zouden het daarom bijzonder op prijs stellen als je ons op de hoogte brengt van eventuele wijzigingen, zodat we de eerstvolgende herdruk op een correcte manier kunnen aanpassen. Dank bij voorbaat. Ons adres:

TROTTER

Uitgeverij Lannoo
Kasteelstraat 97
B-8700 Tielt

Uitgeverij Terra Lannoo
Postbus/P.O. Box 23202
NL-1100 DS Amsterdam Zuidoost

E-MAIL: TROTTER@LANNOO.BE

WWW.TROTTERCLUB.COM

De prijscategorieën die in de Trottergidsen worden gebruikt, zijn steeds afgestemd op het land. Als je in een goedkoop hotelletje ongeveer € 25 betaalt, behoort een hotel waar je € 75 neertelt uiteraard tot de dure prijsklasse. De uitgever kan niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele fouten of de gevolgen ervan.

VERTALING Loes Berkhout; Imago Mediabuilders

REISINFORMATIE VLAANDEREN EN NEDERLAND Wegwijzer, Brugge

OMSLAGONTWERP Studio Jan de Boer / Helga Bontinck

ONTWERP BINNENWERK Imago Mediabuilders

OMSLAGFOTO janoka82 / iStock

OORSPRONKELIJKE TITEL Le Routard – Lacs italiens

OORSPRONKELIJKE UITGEVER Hachette, Paris

DIRECTEUR VAN DE REEKS EN AUTEUR Philippe Gloaguen

STICHTERS Philippe Gloaguen en Michel Duval

ADJUNCT-REDACTEUREN Benoît Lucchini en Amanda Keravel

REDACTEUREN Olivier Page, Véronique de Chardon, Isabelle Al Subaihi, Anne-Caroline Dumas, André Poncelet, Marie Burin des Rozières, Thierry Brouard, Géraldine Lemauf-Beauvois, Anne Poinot, Mathilde de Boisgrollier, Alain Pallier en Fiona Debrabander

© Hachette (alle rechten voor vertaling, reproductie en bewerking gereserveerd voor alle landen),
Uitgeverij Lannoo nv, Tielt, 2020

© Cartografie Hachette Tourisme

WWW.LANNOO.COM

D/2020/45/260 - ISBN 978 94 014 6626 4 - NUR 512

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

HOE GEBRUIK JE DEZE GIDS?

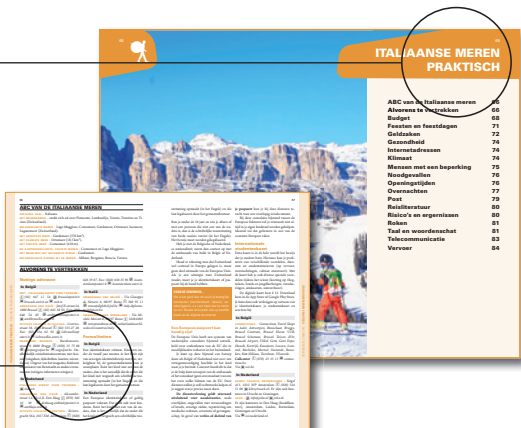
Op deze pagina's zetten we de toeristische highlights voor je op een rijtje – stuk voor stuk zijn het met recht topperavaringen die je niet mag missen!

In het hoofdstuk 'Mens, maatschappij, natuur en cultuur' gaan we dieper in op de geschiedenis, het cultureel erfgoed en de geografie van het land of gebied dat je bezoekt. Boeiende achtergrondinformatie om alvast thuis of tijdens de heenreis door te nemen.

In het hoofdstuk 'Praktisch' vind je alle nuttige informatie over de bestemming. Lees er alles wat je moet weten over bijvoorbeeld verkeer en vervoer, geldzaken, taal en reisdocumenten.

De tekst die over twee kolommen loopt, bevat praktische informatie zoals adresgegevens van instanties en webadressen ter voorbereiding op de reis.

HOE GEBRUIK JE DEZE GIDS?

De Reisplanner stelt uitgewerkte reisprogramma's voor om de Italiaanse meren op de beste manier te ontdekken.

Door deze beknopte inhoudsopgave per hoofdstuk te gebruiken hoeft je niet telkens terug te bladeren naar de volledige inhoudsopgave vooraan in het boek.

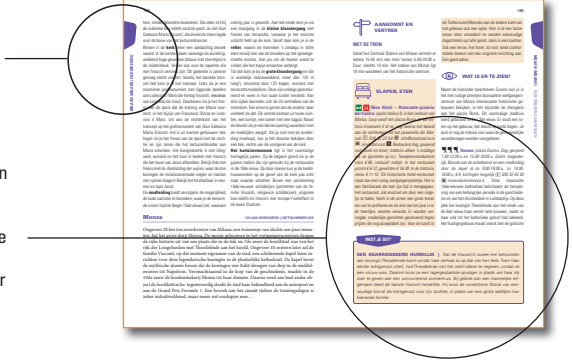
Op het kleine kaartje linksboven zie je in een oogopslag welk deel van het land of de regio het betreffende hoofdstuk beschrijft.

Op de eerste pagina van elk regiohoofdstuk zijn de niet te missen bezienswaardigheden in kaart gebracht met een pagina-verwijzing voor wie ze direct wil raadplegen.

Aan de rand van de pagina's zorgen een duimgreep en een kopregel ervoor dat je direct ziet welke informatie er op de betreffende pagina wordt besproken.

Om vlot door de gids te navigeren wordt per stad of regio dezelfde informatiestructuur gehanteerd: praktische informatie - informatie over verblijf: slapen, eten, iets drinken, uitgaan - informatie over de bezienswaardigheden.

WIST JE DIT?

Let op deze kaders voor interessante weetjes.

AANWIJZING TROTTERTIPS

- trottertip
- interessant
- niet te missen

VERKLARING VAN DE SYMBOLEN

algemeen autoverhuur bank busstation café, bar camping consulaat dansen duiklocatie internetcafé fietsen te huur haven honden toegestaan ijs salon	informatie kindvriendelijk koffie- of thee huis livemuziek, concert luchthaven metrostation ontbijt parkeren patisserie postkantoor restaurant roken verboden slapen skistation	snackbar strand taxi theater treinstation voorzieningen voor rolstoelgebruikers wandelen winkelen Unesco-werelderfgoed zwemgelegenheden telefoonnummer website e-mailadres

INHOUD

INLEIDING	11	Roken	81
VEELGESTELDE VRAGEN	12	Taal en woordenschat	81
18 TOPERVARINGEN	14	Telecommunicatie	83
MENS, MAATSCHAPPIJ, NATUUR EN CULTUUR	29	Vervoer	84
Beroemde Italianen	30	REISPLANNER	92
Bevolking	33	MILAAN (MILANO) EN OMGEVING	
Cultureel erfgoed	33		
Film	34	Milaan (Milano)	99
Drank	36	LAGO MAGGIORE	
Economie	39		
Geografie	40	Laveno	192
Geschiedenis	40	Arona	197
Keuken	51	Stresa	198
Media	57	De Borromeïsche Eilanden (Le Isole Borromeo)	202
Werelderfgoed van Unesco	58	Baveno	206
Zeden en gewoonten	59		
REIZEN NAAR DE ITALIAANSE MEREN	60		
ITALIAANSE MEREN PRAKTISCH	65		
ABC van de Italiaanse meren	66		
Alvorens te vertrekken	66		
Budget	68		
Feesten en feestdagen	71		
Geldzaken	72		
Gezondheid	74		
Internetadressen	74		
Klimaat	74		
Mensen met een beperking	75		
Noodgevallen	76		
Openingstijden	76		
Overnachten	77		
Post	79		
Reisliteratuur	80		
Risico's en ergernissen	80		

Verbania	208
Cannobio	217

ORTAMEER (LAGO D'ORTA)

Orta San Giulio	227
-----------------------	-----

LUGANOMEER (LAGO DI LUGANO) EN OMGEVING

TUSSEN HET LAGO MAGGIORE EN HET LUGANOMEER

Varese	237
--------------	-----

LUGANOMEER (LAGO DI LUGANO)

Lugano	243
--------------	-----

COMOMEER (LAGO DI COMO)

Como	259
Lenno	268
Tremezzo	271
Menaggio	273
Gravedona en Domaso	276
Varenna	278
Bellagio	280
Van Bellagio naar Como	285

ISEOMEER (LAGO D'ISEO) EN OMGEVING

Bergamo	289
Clusone	307
Iseomeer (Lago d'Iseo)	309
Brescia	316

GARDAMEER (LAGO DI GARDA)

Desenzano del Garda 332

Sirmione	336
Peschiera del Garda	342
Torri del Benaco	343
Malcesine	347
Torbole sul Garda	349
Arco	350
Riva del Garda	352
Limone sul Garda	356
Gargnano	358
Gardone Riviera	359
Salò	361

REGISTER 365

KAARTEN EN PLATTEGRONDEN

Afstanden tussen de steden	89	Milaan, metro	101
Bergamo	292-293	Milaan, Omgeving, overzichtskaart	183
Bergamo, detailkaart	294-295	Milaan, plattegrond I	104-105
Brescia	318-319	Milaan, plattegrond II	106-107
Como	260-261	Milaan, plattegrond III	108-109
Comomeer, overzichtskaart	258	Milaan, plattegrond IV	110-111
Desenzano del Garda	333	Orta San Giulio	229
Gardameer, overzichtskaart	331	Ortameer, overzichtskaart	226
Iseomeer, overzichtskaart	311	Reisplanner	93, 95
Lago Maggiore, overzichtskaart	193	Topervaringen	14-15
Lugano	244-245	Verbania	210-211
Luganomeer, overzichtskaart	238	Verbania, detailkaart	213
Milaan, detailkaart	114-115		

INLEIDING

Het merengebied trekt al sinds jaar en dag verschillende vakantie-gangers aan, van **romantici uit de 19de eeuw** tot internationale filmsterren. Allemaal werden ze betoverd door het heldere water van de meren, ingebed in het adembenemende **landschap van de Voor-Alpen**. De meren liggen hoofdzakelijk in Italië, maar strekken zich in het noorden deels uit op Zwitsers grondgebied. Ze worden in het zuiden begrensd door Milaan en in het oosten door Verona. We zullen niet verzwijgen dat de streek te lijden heeft onder het toerisme. De **schilderachtige vissersdorpjes** verliezen in de zomer vaak hun rust. Wil je volop genieten van de magie en de charme van deze streek, ga er dan bij voorkeur in de lente of herfst heen wanneer de **tuinen en heuvels** op hun mooist zijn.

In deze vakantiestreek tussen steden en meren kan de reiziger die de glamour en drukte van de **chique stadjes** aan de meren beu is, in elk seizoen zijn toevlucht zoeken tot de **valleien in de omgeving** met hun overweldigende, heuvelachtige natuur.

De **Lombardische hoofdstad Milaan** ligt nauwelijks een uur reizen van het Comomeer. Tussen de stad en het merengebied zijn goede treinverbindingen en ook met de auto ben je er zo. Breng er eens een paar dagen door, want wie van stedentrips, **architectuur** en monumentale gebouwen houdt, vindt deze stad onweerstaanbaar. Milaan meet zichzelf tegenwoordig een meer postindustriële, **jeugdige en dynamische** jasje aan en verdient daarmee absoluut de titel **città delle occasioni**, de 'stad van de mogelijkheden'. Jazeker, Milaan heeft zich opgetut en is alleen daarom al een bezoek waard!

De Duomo van Milaan is erg fotogeniek.

VEELGESTELDE VRAGEN

WELKE REISDOCUMENTEN HEB JE NODIG VOOR NOORD-ITALIË?

Voor ingezetenen van de Europese Unie en Zwitserland volstaat een geldige identiteitskaart of een geldig paspoort.

WAT IS HET BESTE SEIZOEN OM DE ITALIAANSE MEREN TE VERKENNEN?

Het tussenseizoen (mei-juni en sept-okt.) is aangenaam. Let op, want veel adresjes zijn rond 15 augustus gesloten vanwege vakantie.

IS HET LEVEN ER DUUR?

Een groot deel van je budget gaat naar de overnachting. Buiten het hoogseizoen krijg

je makkelijk korting. In het merengebied vind je niet veel musea (behalve in Milaan dan). De toegangsprijzen voor de villa's en tuinen (de belangrijkste bezienswaardigheden in deze streek) zijn echter fors en soms echt torenhoog. Daar staat tegenover dat je voor een snack (panini, pizzapunt) maar heel weinig betaalt.

WAT IS DE BESTE MANIER OM NAAR HET LAND TE REIZEN?

Het vliegtuig is de snelste oplossing, vooral voor een kort verblijf. De luchtvaartmaatschappijen (vooral de lowcostmaatschappijen) bieden vluchten tegen scherpe prijzen aan. Vanaf de vliegvelden van Milaan reis je snel naar het merengebied.

Aan het Gardameer vind je het charmante dorpje Limone.

KUN JE DOOR HET MERENGEBIED REIZEN ZONDER AUTO?

Door gebruik te maken van boten, die de verschillende steden rond een meer met elkaar verbinden, treinen en bussen is dat zeker mogelijk. Maar de auto is nog steeds de beste manier om de regio te verkennen.

IS ER EEN TIJDSVERSCHIL?

Nee, er is geen tijdsverschil met Nederland of België, want de zomer- en wintertijd gaan op dezelfde datum in.

ZIJN ER VOORZORGSMAATREGELEN NODIG OP HET GEBIED VAN GEZONDHEID?

Nee, afgezien van de reguliere inentingingen zijn er geen speciale voorzorgsmaatregelen nodig. Zorg in de zomer wel voor een anti-muggenmiddel.

ZIJN KINDEREN WELKOM?

Zeker! Wees voorzichtig als je kinderen snel wagenziek worden, want de kronkelwegen in de bergen en rond de meren kunnen bij hen (en bij jou!) onprettige herinneringen nalaten. Wat betreft het eten kan het niet stuk: pizza, pasta, ijsjes: je vindt de kindvriendelijkste attracties snel terug dankzij het symbool .

HOE BETAAL JE TER PLAATSE?

Heel gemakkelijk, aangezien de munteenheid de euro is. Je vindt er veel geldautomaten en, afgezien van enkele pensionnetjes of cafés, kun je bijna overal met je betaalkaart terecht.

De auto vormt het ideale vervoermiddel om het merengebied te verkennen.

WELKE TAAL WORDT ER GESPROKEN?

Italiaans, natuurlijk! Zoals overal is het handig enkele woorden en zinnen van de taal te kennen. De Italianen in die streek begrijpen Frans en de meeste jongeren spreken inmiddels Engels.

WAT KUN JE MEENEMEN NAAR HUIS UIT HET MERENGEBIED?

Lokale grappa, wijn, olijfolie geproduceerd op de hellingen van het Gardameer, keukengerei uit de fabriekswinkels bij Omegna. Vraag bij het Bureau voor Toerisme aan het Lago Maggiore en het Ortameer een lijst met fabriekswinkels (huishoudartikelen, kleding) in die regio.

18 TOPERVARINGEN

In Milaan

1 **BEZOEK DE DUOMO, EEN GOTISCH PRONKSTUK WAARIN VEEL MILANESE GESCHIEDENIS IS ONDERGEBRACHT EN KLIM DAARNA NAAR DE DAKTERRASSEN OM DE 1800 BEELDEN VAN DICHTBIJ TE BEWONDEREN**

Dit is, na de Sint-Pieter in Rome en de kathedraal van Sevilla, de grootste katholieke kerk ter wereld. Een bezoek aan de dakterrassen brengt je heel dicht bij de standbeelden, de 135 spitsen en de bijzondere, vergulde *Madonnina*, het symbool van Milaan. Zij staat op een hoogte van 117 m, boven op de hoogste spits. *Blz. 122*

2 **BEWONDER HET LAATSTE AVONDMAAL, EEN PRACHTIG FRESCO VAN LEONARDO DA VINCI, DAT HIJ MAAKTE VOOR DE SANTA MARIA DELLE GRAZIEKERK EN DAT BEHOORT TOT HET WERELDERFGOED**

Dit werk van 9 bij 5 m dat werd geschilderd tegen het einde van de 15de eeuw in de refter van het oude dominicaanse klooster naast de kerk, lijkt heel modern. Het is een meesterwerk dat de tand des tijds ruimschoots heeft doorstaan. *Blz. 163*

Goed om te weten: wie van plan is deze parel te gaan bewonderen moet zijn kaartje reeds enkele maanden vooraf reserveren via cenacolovinciano.net.

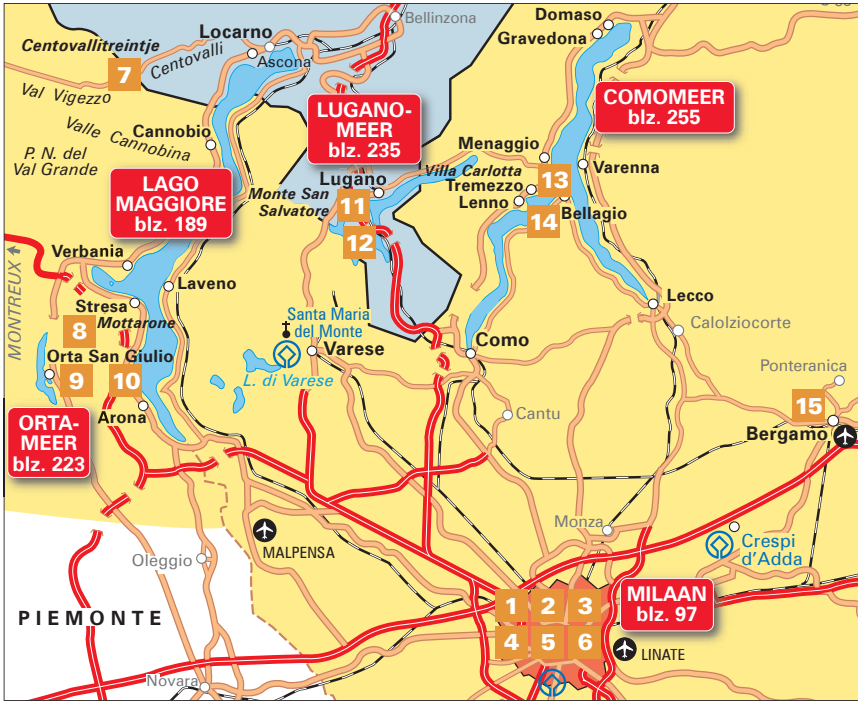
2

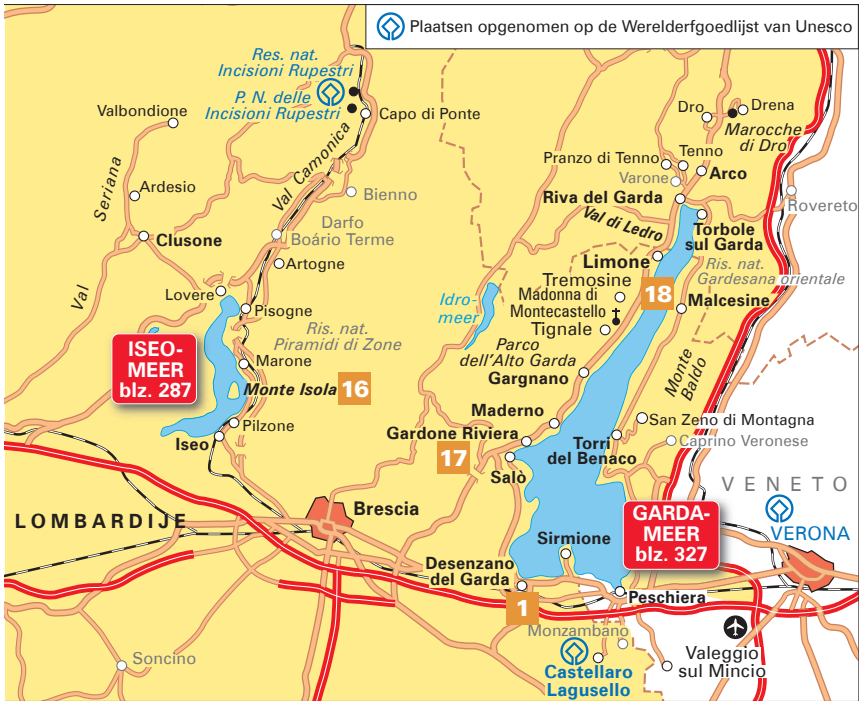
3 ONTDEK HET NOVECENTO, HET FANTASTISCHE MUSEUM VOOR HEDENDAAGSE KUNST MET EEN COLLECTIE DIE GROTENDEELS GAAT OVER ITALIAANSE KUNST VAN DE 20STE EEUW

Een massief gebouw, typisch voor de architectuur ten tijde van de fascistie, dat in 1939 werd gebouwd als kantoor en tegenwoordig dient als museum. Een groot deel van de rijke collectie is gewijd aan de **arte povera**. Binnen heb je door de schitterende ramen aan de zij- en voorkant van de gevel een prachtig uitzicht op de Duomo. *Blz. 124*

3

4 SLENTER LANGS DE GRACHTEN IN DE POPULAIRE, FEESTELIJKE WIJK NAVIGLI

Een van de leukste wijken, met zijn cafeetjes en restaurantjes aan de oude grachten die aan Venetië doen denken. Dit is het epicentrum van de Milanese 'movida' vol hippe winkeltjes, oude fabrieken waarin de grote namen uit de Milanese modewereld zijn gehuisvest, kunstenaarswerkplaatsen, antiekzaakjes en een maandelijkse rommelmarkt (*mercato dell'antiquariato*). *Blz. 175*

Goed om te weten: je kunt een tochtje maken door de grachten met rederij Navigli Lombardi: [W navigliombardi.it](http://www.navigliombardi.it).

5 MIS DE VILLA NECCHI-CAMPIGLIO NIET, EEN PRACHTIGE PAREL IN ART-DECOSTIJL

De villa werd gebouwd in de jaren 1930 door architect Piero Portaluppi voor de familie Necchi, industriëlen. De twee zussen die het

6

hebben geërfd, gaven binnenhuisarchitect Luppi de vrije hand om de 2000 m² grote villa (inclusief de tuin) in te richten en aan te leggen. *Blz. 136*

Goed om te weten: in 2001 heeft de familie Necchi de villa nagelaten aan een particuliere stichting (Fondazione Ambiente Italiano), opdat de originele sfeer behouden zou blijven.

W visitfai.it/villanecchi **W** casemuseumilano.it

Goed om te weten: de vereniging Ad Artem biedt de mogelijkheid de geheime gangen van het kasteel te verkennen. De rondleiding over de merlate (kantelen) leidt je naar het dak, waar je kunt genieten van een schitterend uitzicht op de stad. De toer van de ghirlanda (slinger) gaat door de ondergrondse gangen.

W adartem.it

6 DWAAL DOOR HET CASTELLO SFORZESCO, EEN IMPOSANT OUD HERTOGELIJK GEBOUW WAARIN TEGENWOORDIG MEERDERE FRAAIE MUSEA ZIJN GEHUISVEST

Het ene is nog weelderiger dan het andere, maar onze voorkeur gaat uit naar het Pietà-Rondaninimuseum, waar het prachtige standbeeld van Michelangelo te zien is. Zijn laatste werk bleef onvoltooid. *Blz. 156*

Aan het Lago Maggiore

7 KIES VOOR DE TOERISTISCHE ROUTE EN NEEM HET CENTOVALLI-TREINTJE (VAN DE HONDERD VALLEIEN) TUSSEN DOMODOSSOLA EN LOCARNO (IN ZWITSERLAND)

Een reis van twee uur door schitterende landschappen. Pure romantiek! *Blz. 192*

Goed om te weten: dat zit bij het kaartje voor de Lago Maggiore Express inbegrepen.

8 NEEM IN STRESA DE KABELBAAN NAAR DE MOTTARONE, IN EEN PRACHTIG, NATUURLIJK LANDSCHAP DAT EEN VAN DE MOOISTE PANORAMA'S VAN DE OMGEVING BIEDT

De sportiefste reizigers kunnen de tocht te voet afleggen: mooie klim naar de top met een hoogteverschil van 1300 m. *Blz. 201*

Goed om te weten: neem zelfs in de zomer een vest mee. Op deze hoogte kan het fris zijn.

Aan het Ortameer

9 SLENTER 'S AVONDS DOOR HET DORPJE ORTA SAN GIULIO, WANNEER DE STRATEN VERLATEN ZIJN

Dit schattige dorp met 1200 inwoners heeft veel van zijn charme te danken aan de romaanse basiliek en het benedictijnenklooster, maar vooral aan het eilandje voor de kust, het Isola San Giulio. *Blz. 227*

Goed om te weten: het dorp is verboden voor auto's. Tip: parkeer bij de Sacro Monte en loop naar beneden, parkeren is gratis.

10 KLIM NAAR DE 20 KAPELLEN OP DE SACRO MONTE DI ORTA

Deze zijn versierd met fresco's die verhalen over het leven van de H. Franciscus van Assisi en op de Werelderfgoedlijst staan. Prachtig natuurgebied van 16 ha met een vrij uitzicht op het meer vanaf de Chiesa San Nicolao. *Blz. 232*